

ABONAMENTUL:

Pe un an . 28.— Cor.
 Pe jumătate an 14.— „
 Pe 3 luni . . . 7.— „
 Pe o lună . . . 2.40 „
 Pentru România și
 străinătate:
 Pe un an . . 40.— franci.
 Telefon
 pentru oraș și interurban
 Nr. 750.

REDACTIA

și ADMINISTRAȚIA
 Strada Zrinyi Nr.1/a
 INSERTIUNILE
 se primesc la admini-
 stratie.
 Multumite publice și Loc
 deschis eastă șirul 20 fil.
 Manuscrisurile nu se in-
 napoiază.

ROMÂNUL

O dorință veche...

Limba românească în armată.

Arad, 27 Decembrie.

O sumă de scrisori ce ne sosesc la redacție dela soldații noștri dă expresiune dorinței acesteia de a se bucura limba românească de un exercițiu mai larg în armată. Deseori, ofițerii nu explică în chip suficient clar un lucru, soldații noștri ușor sunt pradă desorientării, perplexității, și sunt necesități să suporte consecințele aspre. Sunt chiar ofițeri cari nu vreau să vorbiască românește, din considerații cunoscute.

Dorința este veche. Ea este întâia dintre revendicările noastre naționale. Cu armele loiale ale cuvântului viu rostit în parlament și ale pressei am căutat să convingem pe guvernării noștri că este o necesitate pentru întărirea statului, pentru creșterea prestigiului său în lăuntru și în afară ca limba românească să se bucure de liber exercițiu în funcțiunile vieții publice, în școală, administrație, armată. S'ar creia astfel întâia condiție de validitate a elementului românesc, de fortificare a lui, deci de fortificare a țării.

De multă vreme soldații noștri exprimau dorința aceasta în scrisori, și presa este datoră să i se facă interpretul. O spunem din cap de loc că scrisori de aceste nu sunt sosite de pe fronturi, ci din garnizoanele diferitelor orașe. Acolo pe fronturi limba românească a ajuns la deosebită cinste, nu este ofițer străin care să stea în fruntea coloanelor de voinici român și să nu-și aibă talmaciu ori însuș să nu știe îngâna românește cât de puțin.

De ce însă numai pe fronturi? De ce elementul românesc este stimat și admirat numai acolo? Excelentul material de oameni, înzestrat cu avânturi ostășești ca acele, cu impetuoșitatea fără egal în asalturi, doar îl dă un popor de patru milioane, vrednic de aceeaș stimă și admirație, față de care statul este dator cu toată sollicitudinea pentru a-l întărind-l, permițându-i să se desvolte, să-și înmulțiască manifestările în viața publică politică, să aibă un rol ce i se cuvine în aranjarea afacerilor de stat.

Prin prestațiunile militare ale soldății românești, adevărat, crește prestigiul statului în afară, însă nici un stat nu se mulțumește cu atâta. Întâiu de toate este necesitate de prestigiu în lăuntru, trebuie să aflate modalitățile ca toate elementele constitutive ale țării să fie mulțumite aci, să aibă condițiile cari le ajută progresul lor specific național, pe care-l pot realiza prin însușirile de rasă puse în plină valorificare.

Până la zilele noastre prestigiul intern al statului a fost consecvent săpat, nu de naționalități, ci de guvernării prin politica nefastă a centralismului, sistem care nu mai poate fi exercitat efectiv nici chiar în statele naționale, cu poporație omogenă. Acest sistem cade în desuetudine și va fi abandonat cu totul, pentru că dogma cartesiană despre unitatea inteligențelor este o dogmă falsă, și este din ce în ce mai larg împărtășită teza despre *varietatea inteligențelor*, care implică un alt sistem: descentralismul.

Programul politic al naționalităților pretinde o descentralizare a vieții de stat. Raporturile bune dintre naționalități se pot sta-

bili în chip norocos numai prin descentralizare, vechi rancune numai prin acest sistem se pot șterge, și prestigiul intern numai prin el are condiția de a crește. Iar prestigiul extern stă în funcțiune totdeauna de cel intern.

Când, deci, formulele de revendicări se constituiesc de către naționalitățile Ungariei, nu se intenționează decât realizarea progresului, binelui, măririi statului, prestigiului său intern care stă în funcțiune de măsura în care se fac acele revendicări.

Soldații români din garnizoanele orașelor cer să li se facă cunoscute ordinațiunile militare românește, nu pentru ca să se facă paradă cu această limbă, ci pentru că este o necesitate, li se asigură puțința de a a-și împlini serviciile cu promptitudine și mai mare. Soldații români excelează din acest scrupul de conștiință, că el vrea să satisfacă integral ordinațiunilor, și nu vrea să fie sedus de terminii unei alte limbi, a cărei cunoștință n'o are. Soldații români vreau prin limba românească să colaboreze la prestigiul neamului și țării. Și, dorința aceasta a valoroșilor reprezentanți ai sângelui românesc, este o dorință veche a neamului românesc din patrie: prin limbă românească să-și realizeze dezvoltarea, progresul său național și prin urmare dezvoltarea, progresul statului.

Era lipsă de această documentare largă pentru ca să justificăm dorința veche de a se exercita limba românească în funcțiunile publice pe teritoriile acele numai cari sunt majoritate de element românesc, și în armată. Înainte de a izbucni războiul, la diferite prilejuri, presa noastră a scos în evidență avantajile întrebunțării limbei naționale în armată. Am pledat atunci la înființare

Nebunia și războiul.

Una din ideile cele mai răspândite este că în timp de război numărul nebunilor crește foarte mult. Pentru verificarea acestei idei, Dr. Lucien Chassaigne a făcut o anchetă publicată în „Le Journal” și reprodusă în revista „La Médecine Internationale” care contrazice mult această părere.

O tulburare specifică, intitulată de medicii francezi: *hipnosa războiului*, este un fel de tulburare a minții, trecătoare, caracterizată printr-o lipsă aproape desăvârșită de cunoștință, printr-o indiferență și indobitocire completă, — stare care este provocată mai totdeauna de impresiunile psihice puternice asupra indivizilor slăbiți și extenuați de forțe, dar care dispare încetul cu încetul, de îndată ce bolnavul e pus la adăpost, e îngrijit și odihnit cum și cât trebuie. Și cazurile de înnebunire propriu zisă, durabilă deci, ar fi numeroase după părerea autorilor dela care îmi trăgeam cunoștințele, într-o cronică anterioară în această materie. Ei bine, ancheta dlui Dr. Chassaigne, după cum vom vedea îndată, stabilește tocmai contrarul — și de aceea e interesantă și o reproducem. Ea capătă și mai mare valoare prin cuvintele confirmatoare și pline de autoritate ale celebrului neurolog și alienist Gilbert-Ballet dela Paris.

La asilul din Bon, la femei, războiul a făcut prea puțină impresie. S'au observat numai trei cazuri de delir. Două bolnave au declarat din momentul mobilizării că sunt inspirate de Jeanna d'Arc și că conduc, după ordinele ei, armata la victorie. O alta crede că ea conduce Crucea roșie și că a inventat mijloace sigure pentru vindecarea rapidă a tuturor rănilor. Un lucru important de notat, numărul nebunilor internate în acest ospiciu e cu mult mai mic în ziua anchetei ca acela din 1 August, înainte de război.

Calmul e perfect în sală.

Cele mai lucide bolnave știu că a izbucnit războiul. Au aflat-o dela rude sau dela soldații răniți pe cari îi văd în grădina alăturată. Ele vorbesc cu multă liniște despre război cu medicii, întrebă de noutăți și se roagă ca lucrurile să se sfârșească cu bine.

La bărbați lucrurile nu stau altfel. Nu s'a observat nici un caz de nebunie în populația civilă, printre acei cari nu trebuiau să răspundă la chemarea autorităților militare. Dar 35 dintre mobilizați și-au pierdut rațiunea și au trebuit să fie internați.

Nici unul dintre bolnavi nu e atins — cum trebuia să ne așteptăm — de mania grandoaiei. Nici unul nu se crede generalul superior care va alunga pe inimic.

E curios că această formă a nebuniei, atât

de frecventă în timpuri normale, n'a atins pe nici unul dintre acești soldați. Toți, din contra, sunt niște persecutați, cari văd în jurul lor spioni, trădători, etc. Doi au luat pe camarazi de ai lor drept Nemți, și au vrut să le facă rău. Totuși liniștea asilului începe să-i calmeze, obesiunea scade încetul cu încetul și mintea se luminează.

Pe câmpul de bătaie nu s'a observat nici un caz de nebunie subită. S'ar putea vorbi numai de un singur bolnav care s'ar apropia de această formă de maladie.

E vorba de un funcționar al unei gări dintr-o regiune foarte asediată. El a fugit cu populația din localitate, a început să vocifereze pe drum și a trebuit să fie internat: aici aude mereu canonada, sgomotul mitralierelor, sonerii și murmură într-una rugăciuni.

Este oare războiul adevărata cauză care a deranjat spiritul acestor bolnavi? se întrebă Dr. Chassaigne. Și el afirmă că se poate cu siguranță răspunde că nu. Într'adevăr, cu foarte multă ușurință, s'a putut stabili la acești bolnavi stigmatul unei faze fizice: alcoolism, tuberculosă, sifilis etc. Deci ei erau candidați la alienație mintală, iar emoția pricinuită de vestea izbucnirii războiului, la care ei trebuiau să ia parte, n'a făcut decât să grăbească căderea lor în această stare.

de armate naționale conduse de ofițeri de acelaș sânge cu voinicii. Prin limba națională numai Românii pot fi însuflețiți pentru cauzele militare, și voinicii povestesc în scrisori cu bucurie nespūsă despre ofițerii de alt sânge cari li-a vorbit românește. Respectul superiorilor față de limba noastră are efecte nebănuite în sufletul soldatului român. Se înțelege că desăvârșita încredere a soldatului nostru numai în acest chip se poate cuceri.

Șovinismul este o piedecă, paralizază avânturile. Am spus-o în atâtea rânduri.

Dorim deci să se păstreze intacte avânturile soldatului român, pe fronturi și în garnizoanele din interiorul țării, permițându-se în armată întrebuințarea nelimitată a limbii românești.

Grecia și multipla-înțelegere.

— Campania balcanică. —

Arad, 27 Decembrie.

Multipla înțelegere, cu toate dezastrele suferite, nu vrea să renunțe la expediția balcanică împotriva puterilor centrale. La orice caz, preocupările de astăzi din statele ei, interesează, și credem că merită să fie cunoscute. Din numărul mai recent al organului ministerului de externe francez, *Le Temps*, ce ne sosește, traducem primarticolul intitulat: *Le concert des alliés*:

Leția Salonicului își va avea roadele nu numai în acest punct particular ci pentru întregul ansamblu al operațiilor de războiu. Îndată ce Franța și-a dat contribuția în ajutorul Serbiei nenorocite cu forțele de cari dispunea pentru moment, a contat la intervenția greacă, și știa că efectivele ei de sub comanda generalului Bailloud se vor alia cu trupele engleze. Rusia și-a promis concursul și se putea gândi că nici Italia nu va rămânea indiferentă. Aceasta expediție trebuia să dea probă despre unitatea sfortărilor aliaților. Execuția ei a arătat că nici în aceasta ordine de idei nimic nu se improvizează.

Lipsa de spontaneitate a acestei acțiuni a paralizat în parte efectul material și moral, care cu drept cuvânt se putea aștepta dela aceasta întreprindere comună. Întârzierea trupelor engleze, insuficiența numerică a detașamentelor

franceze puse sub comanda generalului Sarrail, iată cauzele principale cari au împiedecat operația unită cu Sârbii. De altă parte, trăgănările aliaților au încurajat intrigile Nemților la Atena. Guvernul grec, care privea în soldații francezi și englezi eventualii apărători ai Greciei față de „inamicul moștenit”, trebuia să chibzuască dacă se poate expune represaliilor germane, pentru ca să ușureze o expediție în viitorul nesigur. Când i s'a cerut regelui Constantin să-și retragă trupele concentrate în jurul Salonicului, s'a crezut în drept a remarca o neglijență a proiectelor aliaților, expunându-și astfel frontierele atacurilor bulgare.

Guvernul francez a fost de acord imediat să delătorească această lacună. Intrevederile miniștrilor francezi și englezi, consiliile de război ale aliaților fură inovățu binevenite. Consiliile unite au stabilit între puterile Ententei o legătură care nu s'a putut înfăptui în tratatele ținute la Londra, Paris, Petrograd și Roma. Unitatea comădei militare din Franța a facilitat organizația conferențelor militare și de două săptămăni încoaci, acordul acțiunilor aliaților a făcut un considerabil progres.

În cursul călătoriei sale în Mediterana superioară, mareșalul Kitchener a fost foarte defavorabil impresionat de întârzierile materialului și dificultățile diplomatice cari agrăvau expediția din Salonic. Sfortările pierdute din vedere pentru a scăpa Serbia, i se păreau mult mai probabile pe alte cărări. Aceste concepții au produs vii discuții în conferența din Calais și examinate în consiliul de război al aliaților reunit sub presidenția lui Joffre. Cu câteva zile înainte, la o întrevedere din Paris a lordului Kitchener și sir E. Grey, acordul intim stabilit asupra operațiunii din Balcani și a execuțiilor măsurilor luate, s'a manifestat prin instrucțiile unite date miniștrilor afacerilor externe franceze și englez la Atena. Generalii Sarrail și Mouro au pripiț ordine semnate în acelaș timp de către miniștrii de război ai Franței și Angliei și de generalissimul nostru. Acordul perfect realizat de aceste două guverne și-a avut imediatul rezultat în acțiunea militară dela Vardar și în demersurile diplomatice la Atena.

Efectul binevenit a acestui sincer acord s'a văzut imediat. Trupele bulgare se întâlnesc cu o armată franco-engleză unită într'o singură voință. Regele Constantin acordă soldaților noștri toată libertatea necesară acțiunii, nelăsând la Salonic decât o singură diviziune, și-a retras restul armatei sale la frontierele împopulate de trupele aliate în sectorul Vardarului. În acelaș timp, când dispar trăgănările din direcția Ententei, dispar și esităriile Greciei. Demonstrația unei egalități a aliaților, debarcarea

contingentului britanic cu tot materialul, însoțit de vigoarea operațiilor combinate dela Vardar, au realizat în câteva ceasuri, ceea ce conferențele săptămănilor n'au putut realiza.

Pe vechea metropolie elină s'a arborat drapelul grec îndată ce Sârbii l-au evacuat. La Atena s'a născut credința unei atențiuni a lui Wilhelm II. Când însă drapelul german a înlocuit culorile Eline, regele Constantin s'a putut gândi la amintirea promisiunilor germane. Puțin în urmă, fălăia deasupra Monastirului vulturul austro-ungar, și în sfârșit l-a urmat drapelul bulgar. Regele Ferdinand a năpădit orașul cu trupele sale, făcând în Macedonia sudostică o bază a operațiilor, de unde s'a urmat prigonirea Sârbilor până la frontierele grecești și ale Epirului. Astfel manifestația forței de unitate a aliaților a produs rezultatul imediat care va facilita evoluțiile prin cari chestiunea balcanică are aparența de a fi terminată și ne va da răgazul așteptării evenimentelor. Sfortările și cooperățiunile așteptate se vor produce și poate că se va constata că șansele acestei expediții care părea atât de compromisă, se mai poate drege în favorul aliaților. Îndoielile recente expuse de scrători militari Germani, asupra cazului când întreprinderea orientală a puterilor centrale s'ar lovi într'o acțiune rezolută a ententei, nu sunt zadarnice. Justificația lor depinde de noi, chiar și în urma săptămănilor pierdute în cumpăneli și esitări.

Perioada pipăirilor din Balcani, a trecut. Aliații nu se vor opri în drum. Acțiunea comună, care va semna în istorie un fapt unic al relației dintre Franța și Marea Britanie, prepară direcția unitară a războiului prin care ententa va contrabalansa unitatea desăvârșită de comandament, căreia inamicul nostru îi datorește avantajul său principal.

Pace sau războiu?

Pressa română despre discursul cancelarului german. — Transitul între România și Bulgaria. — D. Șebeco la regele Ferdinand. — Aeroplan german a aterizat pe teritor românesc. — Regele Ferdinand despre armata română. — Acțiunea flotei rusești contra Varni. — Dela senatul român.

Arad, 27 Decembrie.

Ziarele din România reproduc discursul recent al cancelarului german Bethmann-Hollweg rostit în Reichstagul german, făcându-i următorul comentariu:

Cum am spus, ancheta Dr. Chassaing este întovărășită de părerea celui mai autorizat reprezentant al psihatriei franceze, profesorul Gilbert-Ballet, pe care o reproducem, pentru valoarea și claritatea ei în întregime.

„Avem acum elemente suficiente pentru a ne putea face o părere netă, răspunde emimentul alienist. Era stabilit la început în vederea numeroaselor cazuri pe cari le presupunem că se vor ivi, ca să rezervăm asilul Vaucluse pentru toți nenorocii deveniți nebuni din pricina războiului. Am făcut ca el să fie evacuat de bolnavii obicinuți și era gata, când generalul Galliéni ne-a adus la cunoștință că nu va putea să lese în interiorul câmpului de întăriri a Parisului o asemenea instalație. Atunci am început să caut unul sau mai multe asiluri de provincie cari ar fi putut îndeplini acelaș rol. După o cercetare destul de lungă am ajuns să mă conving că va fi grea alegerea, cele mai multe din aceste asiluri fiind deja completate sau prea îndepărtate de zona luptelor. Incurcătura era mare. Dar între timp fusese transportați un mare număr de răniți și de bolnavi în diversele formațiuni sanitare din centrul unde mă găseam în acel moment și m'am folosit de ocaziune de a mă convinge singur dacă preocupările noastre în privința nebuniei pricinuite de războiu erau fondate. Vizita pe care am făcut-o în toate aceste formațiuni mi-au dovedit, într'un chip neîndoelnic, că am exagerat foarte mult frica noastră.

Cazurile de demență provocate de războiu, atât în populația civilă cât și printre militari, sunt până în prezent foarte rare.

Ele pot fi clasificate în patru forme perfect distincte.

Au fost, mai întâi, cu totul la începutul ostilităților, un oarecare număr de deliruri în mod clar datorite alcoolismului, ceea ce justifică măsurile restrictive luate în această privință. Aceștia erau mobilizați cari sărbătoriseră prea mult plecarea lor. N'au fost urmări serioase. Toți sau aproape toți s'au vindecat și au plecat la front.

Au fost apoi, paraliții generali, cari nu erau decât ușor atinși și își manifestau boala prin câteva mici manii prea puțin periculoase cu cari se obicinuiseră acei cari îi înconjurau. Starea lor s'a agrăvat repede sub influența emoțiilor suferite. Acelaș lucru a fost cu câțiva melancolici. Dar toate acestea nu puteau a priori, să aibă decât puțină importanță.

Ceace ne înfricoșă mai mult — după pilda războiului Mandciurian — era categoria a patra, aceea acelor surmențați de ostenelele inerente campaniei. Și aici prevederile noastre au fost din fericire înșelate. Cazurile au fost extrem de rare. Numai câțiva combatanți au trebuit să fie evacuați dela front, în urma delirurilor cari se traduc totdeauna prin confuzia mentală: ei văd Prusiaci înaintea lor, aud tunurile, comandă.

Această raritate a cazurilor de nebunie noi

o datorăm faptului că soldații noștri oferă un excelent teren moral și deasemenea și faptului că alimentația și igiena sunt incomparabil mai bune ca acele din Mandciuria. Aceasta e o constatare întăritoare de cea mai mare laudă: e un indiciu mai mult a mării valori a armatelor noastre.

Cât despre nenorocii cari aveau încă dimainte de război nervii prea întinși și zdrobiți, acei cari populau de pe atunci încă azilurile noastre, neliniștea războiului îi lasă indiferenți...”

Din aceste rânduri se vede deci că în opoziție cu cele ce se susțineau până acuma, cu faptele din războaiele precedente, cu așteptările oamenilor de știință chiar, războiul acesta, cu toată uriașa lui mărime și grozăvie, — în afară de câteva excepțiuni și la baza cărora se găsea mai totdeauna o țară organică preexistentă, n'a deslăntuit, n'a produs, prin sine însuș, nebunia la care toată lumea se aștepta cu groază.

Să fie oare aceasta de datorit igienei, echipamentului și alimentației superioare din războiul actual sau vreunei rezistențe deosebite și neașteptate a psihicului omului modern? Poate că au contribuit ambii factori pentru acest rezultat fericit. Cercetările de după războiu vor aduce claritatea în această chestiune.

Dr. Ottol.

„Discursul pe care cancelarul Bethman-Hollweg l'a rostit în Reichstag a avut ca leit motiv *chestiunea păcii*.

Această chestiune a fost pusă imediat în discuțiunea cercurilor diplomatice, a oficialilor sau semi-oficialilor, și firește, și în discuțiunea pressei.

Pacea dorită de toți, e respinsă de toți cu aceeași revoltă. În așteptarea unei restabiliri de ordine și armonie, toți beligeranții doresc această binefăcătoare și mântuitoare pace, dar nici unul dintre ei nu vrea s'o discute, necum s'o primească.

E aecasta desigur o ambițiune care are o singură explicațiune: aceea că *nici unul dintre grupurile luptătorilor nu vrea să se dea învins*, nu de fapt dar nici măcar prin ipoteza de a primi discuțiunea păcii, ca aceasta să nu însemne o capitulare.

Privind situațiunea reală de acum, și având în vedere nu numai situațiunea de pe fronturile de luptă, dar și situațiunea generală a statelor beligerante, *ar fi greu să indici, definitiv, pe învingător și pe învins*.

De aici mereu dificultăți ca să se poată începe tratativele de pace. În țările inamice, discursul cancelarului german n'a avut ecoul așteptat. Ba dintr'un punct de vedere putem spune că el a produs un efect *contrar*.

Totuş optimiștii susțin că *pacea se apropie*. Se pretinde că în *Martie vor începe discuțiunile asupra ei*, după cum se mai pretinde să aliații prepară o ofensivă *generală* pe care o vor începe la *primăvară*.

...Iată ce se discută în urma celor ce au urmat în Reichstag”.

Din cercuri bine informate din Sofia, se anunță, că tratativele pentru *reluarea* transitului mărfurilor între România și Bulgaria, *s'au terminat cu bine*.

Direcția căilor ferate bulgare a dat ordin la Ohcilar pentru transitarea mărfurilor românești ce vor sosi dela Salonic.

Oficiosul bulgar „*Echo de Bulgarie*” anunță că *guvernul român a înștiințat pe cel bulgar că a autorizat transitul mărfurilor bulgare cari n'au putut trece până acum*.

Ni se telegrafiază din București, că M. S. regele Ferdinand a primit în audiență pe diplomatul rus d. Șebeco, care a remis M. Sale un autograf al țarului Rusiei.

Probabil azi, Luni, d. Șebeco va părăsi capitala română.

Știri din anturajul diplomatului rus spun că d. Șebeco este foarte mulțumit cu rezultatul misiunii sale.

Din Dorohoi se anunță ziarelor bucureștene: Alaltăeri la orele 5 d. a. a aterizat în comuna Lunca (România) un aeroplan german tip „Taube” în care se afla un ofițer german și un sergent-major. Aeroplanul a venit dinspre Galiția și a fost silit de focul inamic să aterizeze pe teritoriul românesc.

Scopul lor era ca după examinarea motorului să-și urmeze drumul.

Aeroplanul se află la postul de grănițeri. Autoritățile au fost înștiințate despre acest caz.

Atât ofițerul cât și sergent-majorul au fost internați în tabăra colecțională dela Șipote.

Ieri delegația Senatului român s'a prezentat la M. S. regele Ferdinand remițându-i răspunsul Senatului la mesajul tronului.

În răspunsul Său regele Ferdinand a spus între altele, că în vremurile grele de astăzi armonia dintre suflete și forțele de muncă este garanța cea mai sigură pentru înțeleapta ocrotire a intereselor României. M. Sa se bucură de asigurarea sprijinului din partea Senatului român.

M. Sa regele a terminat spunând, că *poporul român poate avea cea mai deplină încredere în excelența armată română*.

Despre bombardarea fortului Varna de către flota rusească, ziarele bucureștene au primit următoarea telegramă din Constanța, cu datul de 21 Decembrie n.:

„Flota rusă a bombardat ieri pela orele 9 dim. portul Varna și a continuat fără întrerupere până la 12.

Comandantul flotei ruse a trimis mai întâi câteva torpiloare în apele românești, lângă Balcic pentru a determina mai bine situațiunea portului Varna, care din cauza ceței nu se putea vedea.

Bulgarii au pierdut un torpilor care patrula la intrarea portului. Flota rusă trecea de 30 unități. Bateriile de coastă bulgărești au răspuns cu un foc intens atacului flotei”.

Senatul român a votat în ședința de Vineri proiectul de răspuns la mesajul tronului.

Ioan Mohan.

Un tânăr erou român.

Primim următoarele rânduri dela un sublocotenent român de pe câmpul de luptă:

Ioan Mohan feciorul fruntașului econom Simeon Mohan din Săn-Mihai (comitatul Torontal) în vârstă de 14 ani, în luna Maiu a. c. a intrat voluntar la regimentul de honvezi nr. 7 din Vârșet, unde a fost aplicat în cancelaria regimentului ca servitor până în luna August.

În luna August a plecat o companie a regimentului pe câmpul de luptă. Tânărul I. Mohan a plecat și el cu compania.

Trei luni de zile a luptat în tranșee împreună cu ceilalți soldați bătrâni, cari l'au îngrijit ca pe copilul lor. La lupta din 23 Octombrie 1915 dela Novo Alexandro a fost ușor rănit la mâna dreaptă.

Tânărul nostru, prin purtarea sa și prin înțelepciunea sa rară a câștigat iubirea superiorilor săi, cari se mândreau la toată ocaziunea cu el. Așa când moștenitorul tronului a vizitat frontul, tânărul Mohan a fost prezentat moștenitorului de tron, căruia într'atâta i-a plăcut înfățișarea frumoasă, răspunsul inteligent și purtarea eroică a tânărului, — că l'a fotografiat, i-a însemnat numele și i-a făcut un dar frumos.

Pentru purtarea sa eroică Mohan a fost numit de fruntaș (getreiter) și e propus spre distingere.

Iată o nouă dovadă a patriotismului și a eroismului român.

Corpurile legiuitoare române.

Sedința dela 7/20 Decembrie.

Sedința senatului s'a deschis la orele 2 și jumătate sub președinția dlui Cocias.

Se continuă apoi discuțiunea la mesaj dându-se cuvântul dlui raportor Alessiu.

După mine, spune d. Alessiu războiul actual este un cataclism, provocat de legi ascunse. Caracteristica lui este că toate puterile mari sunt încăierate și de aceea vă puteți închipui ce soartă ar putea aștepta pe statele mici, când forțele ce sunt angajate sunt hotărâte a duce războiul încă doi ani. Un șef de guvern are datoria să păstreze bunurile și viețile țării sale. Țara noastră a suferit mult în trecut și azi când statul a început să se regenereze, avem datoria să-l păstrăm, mai cu seamă, că *atât sânge românesc s'a vărsat în acest războiu*.

Dar d. Filipescu ne-a făcut tabloul pustirii Ardealului. *Ardealul ne este scump tuturor, căci el este locul și izvorul de viață și cultură a românismului*. Dacă este adevărat că statul ungar a voit să pustiască și decimeze satele românești, ei sunt de compătimit. Eu cred că nu este adevărat.

D. Dobrescu: Compătimit cu ei, dar hotărîm cu neutrii.

D. I. Alessiu: S'au făcut comparațiuni între modul cum s'a făurit unitatea Italiei și modul cum ar trebui să înfăptuim noi idealul național. Este însă o mare diferență, fiindcă ideea unirei latine, a fost pregătită de Dante, Rafael, Michel Angelo, iar înfăptuirea unității naționale a venit după sute de ani. La noi nu a existat o conștiință națională.

D. Orescu: Aceasta să o spuneți în parlamentul ungar.

D. Dr. Toma Ionescu: Vă rog să vorbiți românește, iar nu ungurește. Astea să le spuneți la Budapesta.

D. Alessiu: Departe de mine de-a vorbi ungurește. Aveți răbdare de mă ascultați. Voesc să vă spun că *nu era destul de preparată România în acea vreme pentru a se avea în vedere, ideea unității naționale*.

Mai acuzați guvernul că nu vorbește, dar cercetați atitudinea țărilor beligerante și vedeți dacă parlamentele au hotărît mai din vreme intrarea în acțiune.

S'a mai spus că opinia publică este desorientată și că bănuie corupțiunea. Eu cred că *azi dacă ar suna ceasul, am sparge, cu același entuziasm, ca la 1913 lanțul de foc ce ne înconjoară*.

D. P. Missir. spune că dacă regele Carol știuse să se facă stimat în țară, *suveranul actual are o altă situație: el este Român*. Aspirațiunile neamului sunt aspirațiunile sale. El se găsește implântat în inima țării cu sase vlăstare. Vă aduceți aminte de frumoasele cuvinte pe cari le-a rostit atunci când a implinit majoratul. De aceea și opoziția a exclamat în parlament: *Jos Ungurii, Vrem Ardealul, Trăiască regele*. Spune că ideea unei campanii împotriva Rusiei n'a avut niciodată ecou în opinia publică.

Spune că războiul e considerat ca o sălbăcie în starea de azi a civilizației. Totuş având în vedere scopul ce urmărește *il aprobă*, în ce ne privește.

Vorbește de sacrificiile reclamate de războiu. Se cheltuiesc miliarde spre a se pregăti armate cari să ucidă tocmai pe producătorii acelor miliarde. Sunt teorii cari explică războiul ca o *necesitate*, ca un mijloc al progresului. Asemenea teorii mi se par prea aristocratice. Este aceasta după mine o teorie metafizică. Ci trebuie să ne întrebăm: cui folosește războiul? Inițiativa războiului o au *conducătorii*, ei decid. Pătura avută trebuie să-și creieze scopuri în viață, ea creiază afaceri, lupte politice, jocuri, sporturi etc.

Sunt alte figuri de sus cari caută aventuri și mai mari, această clasă mare o formează suveranii și din jurul lor, ei caută aceste întreprinderi cari sunt războaiele și cari recoltează din ele glorii, avantaje morale. Prin răs-

PENTRU „ALBUMUL DECORAȚIILOR ROMÂNI”

nu uitați să trimiteți redacției „Românului” grabnic fotografiile vitejilor noștri și informațiunile necesare (locul nașterii, regimentul, vârsta și faptele răsplătite cu medalia respectivă)

boiu acești suverani și oameni de sus au dovadă supușeniei supușilor lor.

Interesul acelora cari provoacă războiul se investeste cu aparente plausible, simpatice sufletului poporului, atunci când ei pun înalță și credințele acestuia. Așa reușeau să cucerască entuziasmul religios marli apostoli.

Oamenii de stat, filosofii, suveranii cari au interes provocarea războiului agită adesea explicațiuni din cari dacă le iei în cercetare nu rămâne nimic serios. Alegațiunea că Anglia sau Germania nu mai aveau loc pe mare una de alta cade astfel prin evidentă. Tot așa și celelalte explicațiuni pe cari le dau intrării lor în războiu, țările beligerante.

Face procesul ridicării Bulgarilor față de Sârbi și spune că *din punct de vedere etic acesta e un gest urit.*

Noi cei cari ne-am făcut pregătirea în Germania, spune oratorul, *avem o datorie de conștiință de a ridica slaba noastră voce și a protesta împotriva conducătorilor poporului german spunându-le: nu merită poporul german înjosirea la care l'ați tortat.*

Venind la chestiunea *idealului nostru național* spune că *Ardealul e un vis al nostru de secole.* Vorbind de *intarea în acțiune* oratorul spune că *atitudinea impetuoasă a unora din oamenii politici din opoziție e preferabilă acțiunii de târăgăntre a guvernului.*

D. S. Orăscu. Dsa asigură că toate agitațiile „Federației Unioniste” din care face parte au fost pornite din dorința realizării *idealului național, iar nu de dorul puterii.* Spune că membrii „Federației” n'au făcut nici o piedecă guvernului, dar crede că acțiunea lui e *prea slabă.* Bănuiește că intențiile guvernului nu sunt cele pe cari le afișează prin măsurile militare pe cari le-a luat dela declararea războiului.

Imi face impresia că guvernul nu și-a unit nădejdiile nici de puterile centrale nici de Quadrupla și azi face politica cum o numesc dl. ploitică de *posibilități, politică de așteptare.* Am credința că de azi înainte nu mai poate face această politică.

Priviți în jurul nostru, suntem azi încercuți, în această situație cine va spune că Austro-Germanii nu vă vor întreba: Cu noi, ori contra noastră? De vom merge contra lor vom duce un războiu în condițiuni din cele mai grele. *Astăzi nu mai stă în puterea noastră să ne alegem momentul, el ne va fi impus.*

Incheie spunând că *norocul* a făcut mulți oameni mari de stat. *Urează și dl. prim-ministru noroc pentru ca măcar astfel să putem realiza o Românie mare.*

PENTRU „CARTEA DE PAUR ROMÂNEASCĂ”

nu uitați să trimiteți redacției „Românului” orice act, dovadă de vitejie
: : : : săvârșită de eroii noștri. : : : :

Aviz.

Aducem la cunoștință că „Calendarul partidului național” pe 1916 e epuizat.

Adm. ziarului „ROMÂNUL”.

In preajma luptei decisive pentru Salonic.

Proiectul de luptă al Înțelegerii. — Presa română despre situația Greciei. — Un avertisment bulgar. — Linile de apărare ale Înțelegerii. — Armatele germano-austro-ungare la frontiera Greciei. — 2 regimente se alătură la armata engleză. — Grecia își cheamă acasă vapoarele. — Starea de asediu în Grecia. — Grecia protestează împotriva unei invaziuni bulgare. — Misiunea generalului Castelnau. — Călătoria regelui Greciei la Salonic (?) Convențiune turco-greacă.

Arad, 27 Decembrie.

La frontiera Greciei e o liniște prevestitoare de furtună. Armatele austro-ungare și germane, precum și armata bulgară stau gata de orice eventualitate. Știrile ce sosesc, spun că *trupele Înțelegerii așteaptă atacul puterilor centrale în viitorul cel mai apropiat și în vederea acestui atac fortifică cu febrilitate înălțimile ce se ridică în jur de Salonic.*

Unica cale ferată, care mai lega nemijlocit Grecia cu Bulgaria e întreruptă. Călătorii din urmă ce au sosit din Salonic la Sofia spun că generalul Sarrail e adevăratul stăpân al Saloniciului.

Trupele Înțelegerii se fortifică pe linia *Guemendje-Salonic*, în jur de Salonic, iar pe insula *Chalkidike* se construiește a treia linie de apărare.

Francezii își au pozițiunile lor pe *tărmlul drept al Vardarului*, iar Englezii pe *tărmlul stâng al râului*. După știrile mai recente până acum au debarcat 230,000 Englezi și Francezi.

Trupele grecești au fost retrase din zona de operațiune anglo-franceză și stau acum cu arma la picior la liniile de demarcare, vestică și ostică, a acestei zone. Înțelegerea a încercat mai recent să pună stăpânire și pe Cavala dar guvernul grecesc a ridicat un energetic protest.

Ziarele din România, din săptămâna trecută, scriu următoarele despre situația din Grecia: *„Grecia trece acum prin momente penibile. Cu perspectiva de a se transporta teatrul războiului pe teritoriul său. Grecia stă astăzi cu mâinile încrucișate neștiind încotro să apuce, pentru a-și salva existența.*

Iar în mijlocul acestei frământări, în cari se joacă la masa verde poate însuși viața regatului grec, se fac alegerile pentru cameră.

Din telegramele ce s'au putut strecura prin mrejele cenzurii, se poate lesne deduce că niciodată regimul parlamentar n'a fost mai falsificat ca în aceste alegeri. La Atena s'a dat un adevărat concurs între politicieni pentru a face dovada ficțiunii regimului constituțional. Partidul liberal, cel mai puternic și cel mai popular și care în alegerile precedente, deși în opoziție, a isbutit să obțină majorități, de astădată s'a abținut dela lupta electorală.

Șeful acestui partid fostul prim-ministru Venizelos, într'un manifest adresat către alegători, a explicat cauzele acestei abțineri, spunând între altele că s'a retras din lupta electorală deoarece constată că după 50 ani de liberă existență constituțională, se ridică poporului grec libertățile politice.

Într'adevăr condițiunile în cari se efectuează actualele alegeri în Grecia sunt cu totul anormale.

De fapt nu mai funcționează decât dictatura militară. Alegătorii bănuși ca adversari ai guvernului, au fost încasarmați, iar cu cărțile lor sunt trimiși la vot nevrâstnicii, condamnații și reformații.

În astfel de condițiuni efectuate, alegerile din Grecia nu mai prezintă nici un interes, nu mai pasionează pe nimeni, căci rezultatul este cunoscut cu anticipație.

Este însă de văzut dacă rezultatul acestor alegeri va contribui la clarificarea situației extrem de turbure din Grecia”.

„ECHO DE BULGARIE” într'un număr mai recent scrie între altele:

„Bulgaria, prin victoriile sale, a scăpat repede din o situație de neținut. Grecia rămâne tot pradă unor mari dificultăți, pe cari contele Tisza și cancelarul Bethmann-Hollweg le-au relevat în ultimele lor discursuri. Oprirea urmării Anglo-Francezilor și măsurile ce-au fost luate la fruntaria greco-bulgară arată cât de mult dorește Bulgaria ca dificultățile acestea să fie în curând îndepărtate și ca în marele port macedonean (Salonicul) și pe teritoriul azi ocupat de Francezi și Englezi să se stabilească condițiuni normale.

Stabilirea acestor condițiuni normale, care este un drept legitim al Greciei, este o necesitate absolută pentru Bulgaria și aliații săi, cari nu pot tolera mult timp prezența unei forte inamice într'o țară neutră, unde adversarii lor pot să se refacă în toată liniștea și să revie la atac. Nu atâră de Grecia să curme un rău de care ea cea dintâi suferă. Dar problema e așa de gravă încât necesarmente va primi o soluție urgentă”.

Din sursă competentă din Salonic se afirmă că trupele Înțelegerii doresc să dea o luptă decisivă cu armatele germane și austro-ungare pe înălțimile dela Kilkici (Küküs). La frontieră deocamdată e liniște. Englezii continuă cu febrilitate lucrările de fortificare a Saloniciului și au concentrat un număr considerabil de trupe pe înălțimile *Kilkici, Langada și Hortiads*. Baza de operațiune a diviziei aeronautice franco-engleză va fi Kilkici. S'a început deja construirea a unui mare hangar.

Grecia n'a primit încă nici o garanție din partea Germaniei că trupele bulgare nu vor trece pe teritor bulgar.

(Kilkici sau Küküs, unde va avea loc ciocnirea între trupele ostile, se găsește lângă calea ferată Salonic-Dolran, la 40 km. spre nord dela Salonic, iar Langada la 20 km. spre nordost dela Salonic, lângă calea ferată Salonic-Serres. Spre sud dela Langada se găsește Hortiads sau Chortaci).

„Daily Mail” anunță: Armata dușmană, compusă din un jumătate milion de oameni, e concentrată la frontiera Greciei. Germanii au concentrat aci foarte multe tunuri grele.

Ziarele rusești sunt informate din Atena, că două regimente sârbești, cari au fost la Gevgeli s'au alăturat la armata engleză din Macedonia grecească.

„Nowoie Wremia” anunță după o știre din Cairo, că Grecia a rechemat toate vapoarele sale din portul de acolo, afirmativ, pentru ca aceste să transporte alimentele cumpărate de Grecia în Statele-Unite în cantitate de 200 mii tone.

Corespondenții englezi din Salonic — după cum i se anunță lui „Berliner Tageblatt” — au informat ziarele lor, că guvernul grecesc va proclama în zilele cele mai apropiate starea de asediu peste întreg teritoriul Greciei.

Lui „Daily Chronicle” i se anunță din Atena cu datul de 22 Decembrie:

Guvernul grecesc a protestat împotriva unei eventuale invaziuni a trupelor bulgare pe teritor grecesc. Guvernul greciei dorește să arate prin acest protest că neutralitatea sa e imparțială. De altă parte puterile centrale au garantat Greciei că teritoriile ocupate le va primi neștirbit îndărăpt după încetarea ostilităților.

Generalul Castelnau după ce a vizitat trupele Înțelegerii din Balcan a avut o conferință mai

îndelungată cu generalul Sarrail și comandanții englezi. Castelnaud a plecat azi din Salonic la Atena, unde se va prezenta în audiență la regele Constantin.

Nuovo Siecle scrie: Se poate spera că Salonicul nu va deveni teatru de războiu. Se vestește că regele *Constantin* va veni în persoană la Salonic ca să trateze cu reprezentanții și comandanții Înțelegerii în scopul înlăturării neînțelegerilor și a dificultăților. Se speră că tratativele vor avea un rezultat favorabil, așa că va reuși a ține departe luptele de Salonic.

„Nowoje Vremja” anunță, că apropierea turco-greacă nu poate fi tăgăduită. O importantă convenție comercială este pe punctul de a se încheia.

Comunicate oficiale despre mersul războiului.

Biroul telegrafic ungar ne trimite spre publicare următoarele telegrame oficiale:

Budapesta, 25 Decembrie. — Se comunică dela cartierul general:

Pe frontul rus: Forțele dușmane cari au ocupat teritoriile din apropierea pozițiilor noastre, în cursul nopții le-am respins cu asalt. Am luat două mitraliere. Alte evenimente nu sunt.

Pe frontul italian: Focurile artileriei italiene direcționate contra capul podului dela Tolmein, a ținut ziua întreagă. Pe coasta nordică a Altissimoului am respins înaintarea unui batalion. Pe toate celelalte sectoare, ziua de ieri a trecut liniștită.

Pe frontul sudostic: Nici un eveniment.

Berlin, 25 Decembrie. — Se comunică dela marele cartier general:

Pe frontul occidental: Spre vest de Labassé cu o explozie reușită am deteriorat subminările dușmane din apropierea pozițiilor noastre. Alte evenimente de importanță nu sunt.

Pe frontul oriental: Pe diferite puncte ciocniri ale avangardelor. Am respins coloane rusești de recunoaștere cari au încercat să se apropie de linia noastră de foc.

Pe frontul din Balcan: Nici un eveniment.

Budapesta, 26 Decembrie. — Se comunică dela cartierul general:

Pe frontul rus: Pe teritoriul mocirlos dela Polesie am respins mai multe trupe de recunoaștere dușmane. Alte evenimente nu sunt.

Pe frontul italian: Am respins cu ușurință încercările Italianilor de înaintare direcționate contra părții sudice a litoralului Doberdo.

Pe frontul sudostic: Situația neschimbată.

Berlin, 26 Decembrie. — Se comunică dela marele cartier general:

Pe frontul occidental: Din cauza ploilor, activitatea a fost foarte redusă pe toată linia. Mai vie a fost spre nord de Albert, în unele puncte la Champagne și în Vogeze spre nord de Vennheim.

Pe frontul oriental: Intreprinderile avangardelor germane au operat cu succes în ținutul Dünaburgului. Am respins energice coloane la nordvest de Tartorisk și la Berestiani (la sudost de Kolky).

Pe frontul din Balcan: Situația generală neschimbată.

Modă națională.

Viena, 26 Decembrie.

Modă națională numesc eu creațiunile cari au chemarea să contrabalanseze influențele străine în portul intelectualului nostru.

Despre modă s'a vorbit și se vorbește mai puțin la noi, cu toate că importanța ei economică și morală nu mai poate fi contestată. Mii de Românce își câștigă azi pâinea amară în diferitele branșe ale modei, dar nicicând nu ne-am gândit la organizarea acestor puteri și a capitalului care se învârteste în moda românească.

După războiu primul lucru va fi organizarea industriei noastre naționale — să nu uităm nici moda. Vom căuta să ne întărim apărând ființa noastră etnică de influențe străine — să nu uităm că mai aproape de om este haina pe care o îmbracă.

Dar moda este internațională.

Pentru ce sunt fustele odată înguste altădată largi, pălăriile mici sau mari etc. rămâne un mister. De multe ori este cauza Parisul, dar nu totdeauna! Unii văd o lege a firei în trecerea continuă dela îngust la larg, dela un extrem la altul. Din punctul de vedere al industriei este bine ca moda să fie cât de schimbăcioasă. Din punctul de vedere național încă nu aș avea nimic de obiectat, îndată ce este organizată și industria noastră și tot profitul ce rezultă cu fieștecare model nou rămâne iarăși în mâni românești.

Nu putem avea pretențiunea de a ne impune lumii cu moda noastră națională, pentru că nu avem tradițiile, nici un centru european de modă, dar putem și trebuie să aplicăm în cadrele modei internaționale și tradițiile noastre românești. Cum? Asta nu se poate stabili prin formule, ci este problema care sunt sigur că va fi rezolvită de artiști, și artistele noastre cusătoare.

Secția pentru textile și modă a viitoarei școale pentru industria de artă va scoate organul ei de modă și se va infiripa astfel școala mare a modei românești care va contribui la consolidarea spiritului național și a averii naționale. Toate șansele le avem, și succesul va fi mult mai mare decât ni-l închipuim.

Gustul înăscut al femeii române, elementele decorative ale textilelor noastre, și dragostea pentru lucrul de mână cât de migălos, sunt chezașia succesului.

Parcă văd pe cutare dând din cap și scotând de sub mustață sentința „d'apoi sunt alte lipsuri mai arzătoare!” Dacă-l întrebi cari sunt, îl aduci în perplexitate.

Nu vreau însă să zic că totul este îngrijit la noi numai moda nu. Ei zic că nimic nu am făcut pentru organizarea industriei noastre naționale și consolidarea noastră economică și nici în privința modei nu s'a făcut nimic. Invitarea ca multstimatele dame participante la congresul Uniunii Femeilor Române să apară în haine la cari să fie aplicate motive românești este atât de puțin ca și stropșorul de rouă față de Timișu întreg. Conștiința liniștită putem avea numai după ce am organizat:

1. Expoziții periodice de modele;
2. Insoțirea financiară a croitoreșelor și celorlalte branșe aparținătoare industriei de modă;
3. Legătura directă a industriașilor (croitorese etc.) cu artiștii români.

La expozițiile periodice de modele cari au să fie aranjate în diferite centre, vor fi expuse proiecte desenate, modele în miniatură și toalete gata. La aceste expoziții se vor pune în circulație creațiunile mai noi ale artiștilor și industriașilor. Se va face propagandă prin conferințe și prezintarea pe scenă a modelelor frumoase, îndrumând astfel gustul publicului. Astfel vor putea fi înconjurate deraieri și vor putea fi urmărite consecvent scopurile noastre pe cari ni le impun factori de natură politică etc.

Insoțirea financiară a croitoreșelor va câștiga capitalul ieftin, va feri moda națională de concurența străină și va crea raportul sănătos între producător și consumator. Cum? Asta o poate spune ori și care om financiar.

Motivul modei naționale va fi asigurat în

fine prin legătura directă ce urmează să se facă între artiștii noștri pictori, sculptori, arhitecți pe deoparte, și industriașii modei de altă parte. Desigur se vor naște talente cari se vor impune ca și pictorul *Grigorescu*, *Smighelschi* și alții, și apusului.

Vom vorbi în viitorul fericit despre capitalul de milioane al modei naționale, despre stilul geniului cutare, despre executarea solidă a cutărei case de modă, despre lupta școalei de industrie cu gruparea tinerilor cutezători și ne vor întreba nepoții cum era pe vremuri când toate acestea nu erau?

Al. S. Iorga.

Războiul european.

Sassonow împotriva păcii.

Berlin. — Agenția telegrafică din Petrograd anunță că *Sassonow* a rostit în comisia financiară a Dumei un discurs de o oră, făcând declarații privitor la situația internațională. *Sassonov* a spus între altele cu acest prilej:

Raportul nostru cu Rusia în legătură cu fortificarea Salonicului a devenit iarăși normal. Întărirea *Kun* și *Ramadanului* i-a împiedecat pe Germania ca să provoace turburări în Persia. În viitor Rusia va dovedi față de Persia o atitudine energică.

Miliukow a întrebat că știrile despre tratativele de pace au vre-o bază serioasă? *Sassonow* a răspuns în modul cel mai hotărât ca nu și a spus că dorința expresă a guvernului rusesc e să continue războiul până la un sfârșit bun.

În sfârșit s'a votat o rezoluție, în care se spune că Rusia nu dorește pacea, câtă vreme puterea Germaniei nu e înfrântă. Într'o altă propunere primită, comisia crede de oportun, ca atențiunea să fie îndreptată spre frontul persian, întru cât acest front în urma evenimentelor balcanice din urmă a devenit de mare importanță. E de dorit, ca ministrul de externe să se năzuiască, ca influința rusească să se întărească în Persia.

Fortificații germane pe frontul rusesc.

Bern. — „*Ruski Invalid*” se ocupă într'un articol cu lucrările de fortificare germane. După ziarele militare din Petrograd noile tranșee proiectate pentru iarnă sunt gata pe frontul german dela nord. Fortificarea liniei Bug e în curs. Sunt întrebuițați la aceste lucrări 30 mii oameni, cari în cea mai mare parte sunt locuitori din gubernia Grodno. Germanii construiesc la Bug trei linii de fortificații. Pe țărmul drept al râului au fost construite baze de beton pentru tunuri grele. Pe cellalt țărm au fost săpate tranșee adânci. Numitul ziar rusesc scrie, că Germanii până acum n'au dat nici o atenție cetății *Brest-Litovsk*, dar acum au hotărât să reclădească aceasta cetate. În jur de Pinsk sunt în curs asemenea lucrări de fortificare. Acolo se constituiesc fortificații stabile.

Italianii în Albania.

Berna. — Corespondentul militar a lui „*Journal*” susține posibilitatea unei ofensive italiene în Albania. Crede că situația trupelor debarcate la Valona este avantajoasă, — pentru că poate ataca flancul dușmanului, până când acesta nu-i poate amenința decât arișa dreaptă, și aceea numai în cazul dacă ajunge la *Corița*. Dacă *Bulgarii* vor suferi înfrângere la *Corița*, vor fi în aceeași situație ca și aliații la *Vardar*. Sau ar trebui să se refugieze pe teritor grec, sau să se retragă spre nord în situația agravantă a armatei lui *Sarrail*. Stațiunea dintâi a Italianilor va fi *Berat*, la care duce un singur drum mizerabil din Valona. Dificultățile teritoriale însă nu sunt de neînvinși și drumul încă se poate repara. Italianii ajunși la *Berat*, nu mai sunt despărțiți de Sârbi decât de o distanță de 40 km., cu cari se pot alia foarte ușor peste valea *Devol*. În caz când armata expeditivă de fapt ar vrea să înainteze din ținutul *Berat*, ar avea să învingă mari piedeci ale naturii. Drumul conduce peste un lanț de munte la înălțimi de 1700—2000 m. Dacă Italianii reușesc să iasă din acești munți, pot ajunge peste o vale la malul

sudic al lacului Ochrida. Scriitorul militar francez adaugă, că aceasta operație numai așa se poate efectua dacă în același timp *Sârbii pornesc ofensivă în direcția Elbassanului.*

Preparative tainice rusești la frontiera basarabeană-română.

București. — Ziarelor bucureștene li se anunță din Tulcea:

Rușii au întărit frontiera cu puternice forțe și mai cu seamă portul, unde se poate observa o mare mișcare. Vapoarele rusești circula mereu dealungul canalului și transportă munițiune pe Dunăre în jos. Portul Ismail e subminat. Vapoarele care se depărtează sau intră în port sunt conduse de piloți. Măsurile luate de autoritățile rusești se execută cu rigurozitate.

În canal nu se arată nici o barcă de pescari ruși. Pe țărmul Mării negre, între gura canalului Chilia și Odessa sunt în curs întinse preparative militare.

Flota rusească în apele românești.

București. — Corespondentul „Universului” anunță din Tulcea: În noaptea de Crăciun flota rusească s'a arătat în apele românești, parcurgând dealungul țărmului. Vasele rusești s'au apropiat de țărm în multe locuri la distanța de un kilometru. În același timp în ramul Sulina au trecut la deal două vapoare de transport rusești, până la Reni. Rușii au făcut mereu recunoașteri cu reflectoare pe țărmul românesc. Scopul raidului flotei rusești nu s'a putut afla.

Comisiune comună a parlamentarilor englez și francez.

Copenhaga. — Lui „Politiken” i se anunță din Paris: Deputatul Franklin Bouillon, care a fost la Londra pentru ca să creeze posibilitatea unei colaborări mai intime a parlamentelor englez și francez, reîntorcându-se la Paris a declarat că e foarte mulțumit cu rezultatul călătoriei sale.

Proiectul lui Franklin Bouillon e ca să se constituie o comisiune interparlamentară din 25 membri ai parlamentului englez și 25 deputați și senatori francezi, în care mai târziu să fie primiți și delegați italieni.

Camera engleză a și delegat în această comisiune 6 deputați liberali, 6 conservatori, 3 irlandezi și 2 din partidul muncitorilor; camera lorzilor va fi reprezentată cu 8 membri. Acesta e primul caz în istoria parlamentului englez, că membrii camerilor lorzilor se intrunesc în o comisiune cu membrii camerei comunelor. Președintele comisiunii va fi lordul Bryce. Comisiunea își va ține ședințele alternativ în Anglia și în Franța. Prima ședință va avea loc în 20 Ianuarie în Paris.

Lupte violente la frontiera Bucovinei.

București. — Ziarele bucureștene află din Rădăuț cu datul de 24 Dec.:

— Din interiorul Basarabiei au sosit în decursul nopților însemnate trupe rusești, cari au trecut la Lipsani spre hotarul Bucovinei.

Marți s'au început lupte hotărâtoare între trupele austro-germane și rusești. Cavaleria rusească a fost risipită la Boian. Statul-major rus se află în satul Mamaliga.

Linștea îngrijitoare a armatei germano-bulgare.

Paris. — „Le Temps” crede, că stagnarea acțiunii germano-bulgare contra Salonicului, este numai o strategie de război și că Germanii speră să obțină Salonicul fără luptă, fie prin reocuparea de către Greci a orașului, fie prin retragerea trupelor în cazul unor mari operații contra Egiptului și a Mesopotamiei.

Curiozitatea ziarelor va fi probabil satisfăcută după iminentele noi alegeri grecești.

Regele Petru în Valona.

Lugano. — Președintele „Crucii roșii” sârbești Alexandru Karageorgevici, unchiul regelui sârb, a sosit cu soția sa la Brindisi. Înainte de plecarea sa la Roma, el a declarat ziaristilor, că Serbia sprijinită corespunzător din partea aliaților va putea lupta cu armele pentru existența ei. Regele Petru, a cărui stare sanitară s'a ameliorat, a plecat din Tirana unde a fost

oaspele lui Essad Pașa, prin Durazzo la Valona. Aci a fost aranjată o reședință provizorie. Regele Petru se consideră în Valona ca oaspe al regelui Italiei și al poporului albanez și corespundează permanent cu guvernul sârbesc și moștenitorul Alexandru, care în calitate de regent exercită puterea de stat.

Lupte în Vosgi.

Budapesta. — Corespondentul lui „Pester Lloyd” anunță de pe frontul occidental: În noaptea Crăciunului, în sectorul sudic al Vosgilor a avut loc un înfiorător duel între artileria germană și franceză. Mii de granate au luminat zărea în noaptea sfântă. După o preparare de 3 zile cu artileria s'au întreprins atacuri sângeroase de ambele partide, cu cea mai mare înverșunare.

Ordinul de zi al regelui englez.

Londra. — Regele George al Angliei în ordinul său de zi către armată își exprimă credința, ce o are în flota și armata britanică. A trecut iarăși un an — spune regele englez în ordinul său de zi — plin de suferințe și vărsări de sânge, dar ne-a apropiat de scopul nostru.

Țarul iarăși pe front.

Petrograd. — Țarul Nicolae a plecat din Tarscoie-Selo iarăși pe front. Nu se spune însă în care parte a uriașului front rusec.

Nouile poziții ale armatei sârbești.

Rotterdam. — „Daily Telegraph” anunță: Armata sârbă a ocupat noul pozițiuni, cari se întind preste munții albanezi dela Scutari până la San-Giovanni di Medua, dela Durazzo până la Tirane și dela Skiara până la Elbassan. Pozițiunea cea mai sudică a Sârbilor se întinde dela Fieri până la Valona, unde se încep cu pozițiunile trupelor expediționare italiene. Trupele sârbești duc încă mare lipsă de alimente, dar ele așteaptă numai intrarea în acțiune a aliaților, pentru ca să înceapă ofensiva.

Luptă între Bulgari și Sârbi la Elbassan.

Lugano. — Moștenitorul sârb Alexandru, care a sosit în Italia, a declarat prin căpitanul de cavalerie Georgevici ziaristilor italieni că cavaleria sârbească e în tabăra la Siiac, iar infanteria sârbească din Macedonia e în drum, în marș grăbit, spre Valona, pentru ca să se împreune cu trupele italiene. Bulgarii au ajuns trupele aceste la Elbassan unde s'a început o luptă, care ține acum de trei zile fără întrerupere.

Consiliu sârbo-italian în Durazzo.

Lugano. — Acum câteva zile a avut loc în Durazzo o lungă consfătuire între statul major sârb și comandamentul militar italian.

Moștenitorul Alexandru în Roma.

Berlin. — Lui „Vossische Zeitung” i se telegrafiază din Genf: „Petit Journal” publică o telegramă cu datul de ieri din Roma că moștenitorul sârb Alexandru a sosit acolo, însoțit de mai mulți bărbați politici sârbi.

Campania de iarnă.

Când se va pune capăt îngrozitorului măcel? — Atitudinea României hotărăște soarta războiului pe frontul oriental.

D. I. G. Tutescu publică în „Moldova” următorul interesant articol, vădit inspirat din cercurile militare germane:

De câțiva timp, operațiile militare au încetat aproape cu totul, atât pe frontul occidental, cât și pe cel oriental. Această împrejurare a făcut pe mulți să creadă, că s'a început deja „Campania de iarnă”, ceea ce înseamnă: stagnare sau cel mult luptele de tranșee și de pozițiuni. Această credință este greșită, căci iarna nu este întotdeauna o piedecă pentru război.

În adevăr, o iarnă aspră, cu geruri cumplite (20—30 grade) și viscole îngrozitoare, împiedecă

mișcările trupelor și le silesc să se îngrămădească prin adăposturi; însă aceste intemperii sunt rare și de scurtă durată, de aceea ele întrerup numai războiul, fără a-l împiedeca cu desăvârșire. Deasemenea o iarnă prea blândă, cu ploii îndelungate și păcle dese, îngreunează mult operațiunile militare.

Astfel a fost iarna trecută, care a împiedecat pe Germani de a înainta în Flandra și a face progrese prea mari în Polonia. Din contra, o iarnă potrivit de friguroasă, cu geruri de 10—15 grade, este cu totul favorabilă acțiunilor militare; căci ea ușurează trecerea peste bălți sau ape curgătoare și mai primitive. O astfel de iarnă ar înlesni mult operațiile din Flandra și Rusia.

Pentru a ne încredința de acest adevăr, este de ajuns a ne reaminti unele evenimente din iarna trecută: a doua ofensivă germană din Polonia, terminată cu marea victorie dela Lodz, s'a făcut în lunile Noemvrie și Decemvrie 1914.

În luna Ianuarie Austro-Ungarii au alungat pe Ruși din Carpați și Bucovina (Iacobeni, Cărlibaba); iar pe la sfârșitul acelei luni se dădeau lupte mari în fața Varșoviei (Bzura-Rawca). La începutul lui Februarie se dă a doua bătălie mare din Mazuria; iar pe la sfârșitul aceleiași luni se începe ofensiva rusească din văile Carpaților Păduroși. În fine, campania actuală din Serbia și Macedonia se face în toila iernei, căci în văile munților din țările acestea a căzut zăpadă groasă din Octomvrie și gerul a trecut de 20 grade. Aceste fapte dovedesc în mod evident, că iarna nu poate să împiedece războiul, ci adesea îl activează.

Astfel stând lucrurile, este cert că armatele beligerante se vor bate în tot decursul iernei pe întinsele fronturi de luptă. Cu deosebire armatele puterilor centrale, cari au până acuma inițiativa luptelor, vor căuta mai întâi să isprăvească operațiunile începute din timpul verei și apoi să dea câteva lovituri mari în anumite puncte.

Campania din peninsula balcanică este pe sfârșite, dar nu terminată încă; se impune deci de a complecta opera începută, ocupând Muntenegrul și Albania, alungând pe aliați din Macedonia și Galipoli. Aceste operații reclamă un timp destul de îndelungat.

În același timp sau mai târziu, Austro-Germanii trebuie să ocupe numaidecât Riga și Dünaburgul, pentru a-și fixa frontul septentrional pe linia Dünei; apoi este nevoie de a se curăți bălțile Pinscului de trupele muscălești și a împinge frontul oriental până la Minsc sau chiar până la Nipru. Aceste operații nu vor fi decisive, deoarece nu vor pune capăt războiului; însă ele sunt antemergătoare luptelor hotărâtoare de aceea trebuie făcute în cursul iernei. Cu deosebire, Riga și Dünaburgul nu se pot lua vara din cauza bălților înconjurătoare.

Bălțile Pinscului deasemenea sunt accesibile numai iarna, pe timp geros. Ar fi o mare nenorocire pentru Germani, ca bălțile din Rusia să rămână desghetate în tot cursul iernei; căci în cazul acesta ei n'ar putea desăvârși opera începută astă primăvară și războiul s'ar prelungi.

Cu alte cuvinte, o iarnă aspră nu apără pe Rusia de Nemți, după cum crede vulgul, ci tocmai din contra; căci fără ger puternic, aceștia nu pot înainta în inima Rusiei.

Pe lângă aceste operații de lichidare, puterile centrale vor da și câteva lovituri mari. Pe care front se va lua ofensiva?

Unii cred, că Germanii se gândesc să ia ofensiva pe frontul apusean, în Flandra sau Franța nordică... Această părere este greșită; căci ofensiva de pe frontul occidental n'ar corespunde cu scopul urmărit de puterile centrale. În adevăr, am arătat cu altă ocazie, că actualul război se dă între Germania și Anglia pentru stăpânirea mărilor, între Germania și Rusia pentru influența asupra țărilor din Europa orientală; toate celelalte state beligerante sunt numai niște anexe ale acestora.

Pentru a pune capăt îngrozitorului măcel omenesc de astăzi, trebuie lovite mortal statele ce l'au provocat, adică: Anglia și Rusia. Germanii prin urmare pot lăsa pe Francezi să se uzeze în fața tranșelor de pe frontul apusean, până când aliații lor vor fi nevoiți a cere pace; căci atunci războiul va înceta pe toate fronturile, ca prin minune. Italienii deasemenea pot sta mult și bine la Isonzo și la poalele Alpiilor, unde au pierdut până peste o sută de mii de soldați fără nici un folos.

Așadar, ofensiva germană, din cursul iernei va fi îndreptată împotriva Angliei și Rusiei. Unde anume?

Astăzi este aproape sigur, că Germanii plănu-

lesc a da Angliei o lovitură în Egipt, care este cheia imperiului ei colonial. Marea expediție în contra Egiptului se pregătește de un an; avangardele armatei turcești se găsesc deja aproape de canalul Suez; o armată de aproape 300.000 oameni așteaptă ordinul de plecare în Siria; calea ferată a Damascului a fost prelungită până în deșertul Sinaiei, etc. Se așteaptă numai munițiile necesare, artileria grea și corpul expediționar german pentru ca forțele turcești să se poată mișca.

Dacă Germanii reușesc în planul lor, atunci Anglia se va da bătută și va primi toate condițiile învingătorilor, ceea ce ar pune imediat capăt războiului. Din contra, dacă expediția nu-și atinge țelul, atunci războiul se va prelungi, deoarece Germanii vor fi nevoiți să încerce să spargă frontul din Flandra și să lovească pe Anglia chiar în insulele ei.

Iată cum ar putea să se desfășoare evenimentele, în viitor, pe frontul meridional și pe cel apusean.

În timp ce expediția contra Egiptului va fi pregătită și executată, Germanii vor da altă lovitură pe frontul oriental. Unde?

În Bucovina, la flancul drept al frontului oriental. Mișcarea de trupe din Austro-Ungaria și numeroasele pregătiri din Bucovina, semnalate în ultimele zile, ar fi indicii suficiente pentru a admite această ipoteză.

Scopul urmărit de puterile centrale, prin ofensiva din Bucovina, ar fi multiplu și anume: preîntâmpinarea și paralizarea unei ofensive rusești pe întregul front galițian și bucovinean; atragerea spre nord a trupelor rusești din Rusia meridională și o puternică impresie ce s'ar produce în România și Rusia.

Cari ar fi urmările acestei ofensive? Dacă lovitură Germanilor ar fi încununată de succes, ea ar avea consecințe foarte însemnate. În adevăr, respingerea Rușilor dincolo de Nistru ar atrage după sine evacuarea Galiției orientale și transportarea întregului front oriental pe teritoriul Rusiei. Această victorie va face imposibilă orice tentativă de înaintare a trupelor rusești asupra Bulgariei și va pregăti marea bătălie decisivă din Rusia meridională. În fine, România va fi nevoită să-și clarifice situația, căci pierzând contactul cu armatele țării și orice speranță într-o victorie rusească, guvernul nostru se vor vedea constrânși de a lua o hotărâre!

Dela hotărârea guvernului român depinde mersul războiului mai departe.

Dacă, în sfârșit, guvernul român ar lua hotărârea de a intra în acțiune alături de puterile centrale, autorul articolului e de părere că în cazul acesta armata română va ocupa imediat Bucovina și Basarabia, evacuate de trupele austro-ungare și rusești, apoi vor înainta spre Odessa și Bug, la flancul drept al armatelor germane. Întrarea ostiilor românești în acțiune, — continuă articolul în chestiune, — va semnala începutul ofensivei celei mari din sudul Rusiei, care se va termina cu încercuirea și nimicirea armatelor rusești dintre Nistru și Nipru, iar rezultatul acestei uriașe bătălii va fi eliberarea Ucrainei.

Mai târziu, se va da fără îndoială o altă bătălie mare, la mieznoapte de bălțile Pripetului, unde Suedezii, poate, vor juca rolul armatei românești, ea se va termina cu înfrângerea completă a Muscalilor și terminarea războiului pe frontul oriental.

Dela atitudinea României depinde prin urmare mersul războiului pe frontul oriental și scurtarea sau prelungirea lui.

INFORMAȚIUNI

Arad, 27 Decembrie 1915.

Pușkin și basarabenii

Se va împlini, în cursul anului ce vine, o jumătate de veac decând a murit cel întâi fabulist român Alexandru Donici.

Fie că a importat sau nu genul fabulei din literatura rusească, Alexandru Donici rămâne scriitorul care atunci când a început mișcarea literară în Moldova, pe vremea lui Costache Negruzzi a cultivat numai acest gen literar.

În biografia lui Alexandru Donici aflăm că el a fost de origine basarabeană și că și-a făcut studiile în Rusia, unde a putut cunoaște pe scriitorii ruși de pe acele vremuri, legând prietenie strânsă cu fabulistul Crilof pe care l'a tradus și imitat.

În timpul în care și-a făcut stagiul militar în armata rusească făcu cunoștința poetului Pușkin, care își făcea surghiunul în Basarabia.

Pușkin care a stat vreme îndelungată printre Români basarabeni, furase obiceiurile lor și scrisese o poezie consacrată Românilor basarabeni și intitulată „Căruța poștei”. Această poezie fu tradusă de Alexandru Donici care astfel își începu debutul în literatură, făcându-se cunoscut nu numai în provincia românească de peste Prut, dar în ambele principate și chiar în Ungaria și Ardeal.

Fabulistul Al. Donici care aparține epocii lui Costache Negruzzi este unul dintre scriitorii noștri clerici, și unul dintre aceia cari au cultivat genul fabulei în tot succesul. Împreună cu Costache Negruzzi el a tradus satirele lui Antioh Cantemir, iar într-o serie de „scrisori”, scrise în colaborare tot cu dânsul se găsesc însușirile unui observator fin al vremurilor și moravurilor de atunci.

Într'un studiu asupra fabulei Al. Donici găsim locul dintâi în literatura noastră. Ar fi însă mult mai interesant dacă cercetătorii noștri literari ne-ar putea da, cu prilejul semi-centenarului morții sale, isvoare relative la raporturile ce le-a avut Alexandru Donici cu Pușkin și Corilof, arătându-ne cu acel prilej înrâurirea ce au avut scriitorii ruși asupra scriitorilor moldoveni din Basarabia și asupra literaturii românești în genere.

Din acest punct de vedere faptul că se împlinesc 50 de ani dela moartea lui Alexandru Donici devine interesant. S'ar conveni ca reeditându-se toată opera rămasă pe urma sa, să avem și traducerea poeziei „Căruța poștei” pe care Pușkin a închinat-o Românilor-basarabeni.

Arald.

Cereale românești pentru Austro-Ungaria și Germania. O telegramă din București anunță că după tratative de peste patru săptămâni între centralele de export române, austro-ungare și germane — s'a încheiat un contract, pe baza căruia se va exporta din România 50 mii vagoane de cereale pentru puterile centrale. S'a căzut de acord asupra prețului, asupra taxei de export, asupra intervalului exportului și mijloacelor de transport. Germania și Austro-Ungaria va pune la dispoziție vagoanele necesare. Exportul se va face parte (30.000 vagoane) pe căile ferate, parte (20.000) pe Dunăre. Pe baza acestui contract încheiat se va cumpăra de către Germania și Austro-Ungaria încă alte 50 mii vagoane. Termenul de furnizare a primei comenzi este dela 1 Ianuarie până la 1 Aprilie 1916. Din aceste 50 mii vagoane — 20.000 sunt cu grâu, 10 mii porumb, 7500 orz, 5000 ovăș, 5000 fasole și 2500 mazăre.

Modalitatea plății este următoarea: jumătate taxă cumpărătorii o vor vărsa în țară, iar jumătate în contul Băncii Naționale la Reichsbank din Berlin.

UNDE ESTE MORMÂNTUL CĂPITANULUI SILVIU CUTEAN? Căpitanul erou Silviu Cutean, al regimentului 69 de infanterie, a căzut în lupta dela Zarzece de lângă Lemberg, la 11 Septembrie 1914. Nu se știe însă unde îi este mormântul! Rugăm deci pe ofițerii și soldății noștri cari ar avea informații despre locul mormântului să ni le trimită, pentru că rudenile au primit concesiunea să exhumeze pe distinsul nostru mort și să-l poată aduce acasă!

Înrolarea glotașilor și a voluntarilor asentați. Organul oficial și afișele comunică ordinațiunea ministerială în urma căreia glotașii născuți la a. 1873, 1874, 1875, 1876, 1877 și cel din 1891, 1895, 1896 și găsiți apți la asentațiile ținute în luna Decembrie a. c. au să se prezinte pentru serviciul activ militar la 17 Ianuarie 1916 la comanda militară de honvezi, sau armata comună indicată pe legitimația de glotaș. Tot atunci au să se prezinte — fără deosebire de anul nașterii — toți aceia cari au fost asentați ca voluntari, sau se vor asenta până la ziua prezintării la honvezi sau armata comună (chiar și în calitate de voluntari cu serviciul de un an). Mașiniștii și focarii dela mașinele agricole, cari sunt în serviciile active ale acestor locomotive, până la alte dispoziții nu trebuie să se prezinte.

Pentru prizonierii români. Cetim în „Mișcarea” din Iași: D. E. Șaraga a făcut cunoscut prin consulatele austro-ungar și rus din Iași, că pune la dispoziția prizonierilor și bolnavilor români din Austro-Ungaria și Rusia câte 1000 volume din „Istoria Românilor” de A. D. Xenopol.

Donatiunea dlui E. Șaraga a fost acceptată, astfel că prizonierii și bolnavii români vor putea avea una din cele mai plăcute și interesante lecturi.

Cenzor al băncii austro-ungare la sucursala Lugoj a fost numit d. Dominic Rațiu, dirigentul filialei Lugoj a „Albinei”.

Revizuirea glotașilor de 43—50 ani. Ministrul de războiu a ordonat supravizitația glotașilor de 43—50 ani, fiindcă la ultimele asentații sau declarat apți și indivizi „cari nu pot suporta dificultățile serviciului militar actual”. În urma informațiilor ce le avem această supravizitație nu se referă la toți glotașii de 43—50 ani, ci numai acolo unde ministrul de războiu îl află necesitatea expresă. Ministrul de războiu a și lansat această ordinațiune în unele comitate. Ordinațiunea este datată la 5 Dec. și are următoarea introducere:

„Experiențele câștigate la asentațiile a. c. ale glotașilor mă îndeamnă să supravizitez hotărârile asentațiilor glotașilor de 43—50 ani, pentru ca să se constate, dacă între indivizii asentați nu este și un număr considerabil al acelora cari cu ocazia cercetării medicale sau cu rețacerea vre-unei scăderi fizice care astfel nu s'a putut constata, sau declarat apți pentru serviciul militar activ, cari însă n'ar putea suporta greutățile serviciului militar actual.

În acest sens dispun, ca toți glotașii născuți la 1865—1872, cari au fost declarați apți la asentarea de urgență, ori la cea din 23 August și 7 Octombrie, sau la ori și care altă asentare, să fie revizuiți în 1. Ianuarie 1916 de o comisie care va statui dacă sunt ori nu apți”.

Celelalte dispoziții ale ordinațiunii se referă la faptul că cel ce nu se prezintă la revizuire, nu va fi vizitat din nou. Comisia poate aduce două hotărâri: „Apt pentru serviciul militar activ” și „neapt pentru serviciu activ”. Ministrul de războiu în nota trimisă unora dintre comitate accentuează în cari anume cercuri să se ordoneze revizuirea.

Publicații și discursuri despre războiu. Cetim în „Gazeta de câmp” dela 25 Decembrie. (Decret al min. de războiu prez. Nr. 22829 din 11 Decembrie 1915). Decretul ministerial prez. Nr. 1953—I din Faur 1915 prin care se interziceau publicații privitoare la evenimentele războiului, se casează. Totodată intră în vigoare hotărârile următoare, schimbându-se în parte punctul 48 din e) al regulamentului de serviciu.

Publicația de evenimente din războiu, în broșuri sau în ziare, e permisă tuturor persoanelor militare, cu condiția, ca descrierea respectivă să fie supusă întâi comandamentului armatei (cartierului pressei de războiu) spre examinare și aprobare. Astfel de publicații trebuie să fie prevăzute cu numele și șarja autorului și să poarte pe titlu sau la începutul articolului clauzula tipărită: „Aprobat de comandamentul armatei (cartierul pressei de războiu)”. Descrieri ale situației militare, în general, sau articole analoge despre războiul actual dacă se admit spre publicare, n'au voie nici să fie provăzute cu numele autorului nici să conție oarecare indicație despre caracterul său militar sau poziția sa de serviciu. Considerații sau concluzii despre viitoare acțiuni militare sunt peste tot interzise.

Ținerea de discursuri publice despre războiu sunt iertate persoanelor militare, chiar și în uniforme, sub următoarele condiții: a) Înaintarea discursului scris la autoritățile respective de cenzură (cartierul pressei de războiu, biroul de control din Budapesta); b) Ținerea discursului spre scopuri de binefacere și într'un local potrivit.

Fotografierea sunt iertate tuturor persoanelor militare de câmp, dacă nu privesc obiecte ce trebuie ținute secrete. În interesul cercetărilor viitoare științifice e a se trimite arhivelor i. și r. de războiu din Viena câte o producție a fiecărei fotografii cu indicația exactă, unde și când a fost luată. Este bine de a se culege astfel de fotografii la comănde mai înalte și a se preda curierilor. Arhivele i. și r. de războiu iau asupra lor, la cereri anumite, și dezvoltarea filmelor și plăcilor, plătind cheltuielile pentru reproducțiile făcute. Dacă fotografiile se exploatează de presă sau de niște întreprinderi de ilustrații, ele sunt supuse, ca și titlurile alăturate, cenzurii, care se face în Viena

prin oficiul i. și r. de control de războiu, în Buda-
pesta de comisiunea de control de războiu. Ilu-
strațiile aprobate de una din aceste autorități sau
de cartierul pressei de războiu, dacă nu se întâm-
plă schimbări de titluri, nu mai au nevoie de nici
o aprobare, chiar dacă ajung în ținuturi ale ce-
luilalt stat din monarhie. Cenzura exercitată până
acuma la arhivele i. și r. de războiu se casează. Fo-
tografiile cinematografice în cuprinsul teatrului de
războiu sunt a se face numai de propaganda ci-
nematografică condusă de arhivele i. și r. de răs-
boiu.

Calendarul Amicul poporului. Cu ilustrațiuni
și mape din războiu (Sibiu) 70 fil.

Posnașul. Calendar umoristic ilustrat 60 fil.

Calendarul Săteanului. Cu ilustrațiuni și mape
de războiu 30 fil.

Calendar Diecezan cu șematism, 60 fil.

Pentru porto să se adauge de fiecare calendar
10 fil. Recomandat 35 fil.

De vânzare la librăria „Concordia” — Arad.

Inundări în valea Borgoului. Cetim în „Bi-
stritzer Zeitung”, că în Borgo-Suseni apa a pă-
truns în numeroase locuințe, câteva dintr'însele
s'au stricat. În *Borgo-Bistrița* potopul a măturat
zece clădiri. Cătuțul *Colibița* a rămas câteva
zile cu totul izolat de lume. Mult au suferit și
alte comune din părțile acestea din nordul Ar-
dealului. Mare noroc în nenorocire a fost im-
prejurarea, că în partea locului se aflau stațio-
nați militari, cari ziua și noaptea au dat mână
de ajutor în toate satele primejduite de inun-
dație. Soldații merită laudă și recunoștință pen-
tru munca și osteneala dovedită și la această
ocazie. Drumurile, unde comunicația fusese în-
treruptă, au fost reparate complet sub condu-
cerea iscusită a locotenentului Cermak.

Moartea unui deputat boem. Din Praga se
telegrafiază: Deputatul Reichsratului *Vincențiu
Fresl* a murit ieri în vârstă de patruzeci și șapte
ani. În timpul marilor obstrucții *Fresl* a produs
senzație cu o vorbire de șaisprezece ore care
a ținut-o în parlamentul austriac.

Președintele academiei și soldatul german.
Din Amsterdam se anunță: *Președintele „Aca-
demie des Lettres” din Belgia, Lucien Salvay*
*a fost condamnat la trei luni închisoare pentru
ofensa adusă împotriva unui soldat german.*

Concediul soldaților italieni. Din Milano se a-
nună: Fiecarui soldat care fără întrerupere a pe-
trecurt pe front o sută de zile i se acordă concediu
de două săptămâni pentru ca să plece acasă.

La interpelația deputatului *De Felice*, ministrul
de războiu a declarat că în cursul iernei va a-
corda ofiterilor și soldaților, după meritele câ-
știgate, *concediu de durată mai scurtă.*

Spionul vaselor de muniții. Din New-York
se anunță: Zilele trecute a fost deținut funcțio-
narul *Fridrich Schindel* acuzat fiind de furt de
acte și telegrame de conținut referitor la plecarea
vapoarelor încărcate cu muniții. S'a stabilit
asupra lui, că dădea Germanilor toate amănunțele
și informațiile acestor acte importante.

Spitalul din Serbia al princesei Trubeckoj.
Soția ambasadorului rus din Serbia, princesa
Trubeckoj, dela începutul războiului a susținut
în Serbia un spital, unde îngrijea răniții im-
preună cu douăzeci îngrijitoare și mai mulți în-
grijitori. După dezastrul din Serbia princesa
însoțită de personalul spitalului s'au reîntors în
Rusia peste Albania, Marseille, Londra și Stock-
holm, având să înfrunte cele mai grele dificul-
tăți de voiagi.

**x Vechi și recunoscute întreprinderi de pompe
funebre** având în vedere justele interese morale
și materiale ale familiilor îndoliate, dar și intere-
sul propriu, au înființat o centrală în *Budapesta,
VII. bulevardul Üllői, nr. 14 etajul I., ușa 1.*, care
rezolvă deopotrivă chestia transportării de ori-
unde acasă a eroilor noștri morți chiar și în străi-
nătate. Centrala are legături străne și directe cu
organizațiile similare din străinătate pentru rez-
olvarea norocoasă a încredințărilor internaționale.

x Trăsuri pentru copil, scăunele pentru copii,
jucării dela cele mai ieftine până la cele mai fine,
apoi elegante reticule pentru dame, garnituri pen-
tru călătorie, manichiuri și garnituri de pieptare și
tot felul de cadouri, obiecte pentru soldați etc.,
asortiment foarte bogat la *Hegedüs Gyula, Arad,*
bulevardul *Andrássy* Nr. 16.

x Ocaziune specială! Am reușit să cumpăr ieftin
dela un renumit fabricant german un stoc de
cele mai fine fabricate de piele și anume: reticule
pentru dame și pungulițe pentru bani mărunți. În
consecință sunt în situația a oferi on. mei mu-
șterii toate aceste mărfuri cu prețuri convenabile.
Marele magazin Fischer, Arad.

x Firma Buchsbaum és Társa aduce la cu-
noștința on. dame că i-au sosit mult așteptatele
specialități de ghete „Bally”, înalte, brune, ba-
garin și jumătăți de ghete foarte elegante.

Kenjro Tokutomi.

Până la moarte...

Roman japonez.

Tradus în românește de: P. Robescu.

(Urmare) (50)

Escadra japoneză mergea în coloană, apro-
piindu-se încet de linia inamică, așa cum se
face în ori-care bătălie navală. Dar când nă-
vile japoneze au ajuns la o distanță de aproape
10,000 de metri de navele inamice, atunci es-
cadra volantă, cu o mișcare repede apucă la
stânga ca să atace aripa dreaptă adversă. Re-
stul flotei se puse de flanc, astfel că linia de
bătăie dintr'un T s'a schimbat într'un V. În or-
dinea aceasta, vasele avansară până la o di-
stanță de 6000 de metri. Atunci, pe bordul nă-
vei *Chen-yuen* se zări un fum alb și două ghiu-
lele de 30 suierară în aer și căzuseră la babordul
escadrei volante în mare, împrăștiind apa în
stropi.

Marea Galbenă, care cu o seară mai înainte
lucea sub lumina lunii, iar în dimineața aceea
oglindea în apele sale limpezi norii albi și insu-
lele verzi, se pregătea să se schimbe într'o
scenă teribilă de luptă sângeroasă.

Takeo părăsi puntea și se duse lângă tunul
său. Căpitanul nu mai lăsă ochianul dela ochi,
iar tunarii își scosese tunicile și-și suflecăse
mănecele cămășilor până la cot, descoperindu-și
brațele brune și musculoase. Și toți, așteptau
fără să răsuflă, ordinul de a da foc.

În timpul acesta escadra volantă trăgea în
aripa dreaptă inamică, care înainta. *Matsushima*
în fruntea grosului escadrei se apropia repede
de flota chineză, care acum se așezase în for-
mă de pinten, cu *Chen-yuen* și *Ting-yuen* în
frunte.

Cele două flote se apropiau mereu, și cele
două enorme nave se vedeau perfect cu ochiul
liber. Takeo își aduse aminte că le văzuse a-
cum câțiva ani în portul Yokohama și că azi-
stase la o manevră a lor. Erau aceleași va-
poare de războiu, dar acum înaintau arun-
când nori de fum negru, trăgând focuri de tun,
râscolind furioase valurile spumegânde, și dânsul
se uita la ele fără frică. Vapoarele se apro-
piau mereu, ca niște pasări răpitoare cari se
reped spre pradă.

Deodată se auzi un bubuit ca un tunet în-
depărtat, pe urmă un sgomot puternic răsună
d'asupra navei *Matsushima* și suierând pe
lângă cartagul din mijloc, o bombă căzu în
mare, ridicând o coloană de apă de vr'o două-
zeci de metri. Takeo simți un fior prin tot
corpul; se uită la oamenii săi, cari tresăriră și
ei înfiorați, dar repede își reluară curajul. Na-
va își urma mereu drumul. Trei, patru obuze
căzură în mare dar așa de aproape, că apa
aruncată de ele năvăli pe punte.

Takeo, nerăbdător, întrebă:

— Căpitane, cât o să mai așteptăm?

Ceasul era unu după amiază. Porunca fusese
dată să nu se atace inamicul decât dela o di-
stanță de 4000 de metri.

Însfârșit goarna dete semnalul. La comanda
„foc” tunurile din flancul vasului *Matsushima*
bubuiră toate deodată, vasul se legănă și un
nor de fum alb învăli tot flancul drept; dar
în acelaș timp, ca răspuns la focul japonez, o
bombă inamică atinse coșul și căzu în mare.
Câțiva artileriști plecară capetele fără să vrea.

Căpitanul le zise glumind:

— Cine s'a închinat inamicului?

• Takeo, cadeții și tunarii, răsără.

— Foc! Foc!

Toate tunurile dela proră trăsneră unul după
altul. Tunul de 32 bubuia și vărsa foc, făcând
să tremure nava... Vasul care venea în urmă,
inceptu să tragă și el.

O bombă inamică făcu explozie lângă tun și
unul din artileriștii ce sta lângă Takeo căzu pe
spate... cercă să se ridice, și căzu iar. Sângele
lui stropi tunica lui Takeo.

Trăgătorii întoarseră capul:

— Cine este? — întrebă unul.

— Cred că este Nischiyama.

— Da, el este.

— Mort? — întrebă altul.

(Va urma)

Ultima oră.

FRONTUL ARMATELOR DIN VOSGI.

București. — Ziarul „Moldova” primește
următoarea telegramă din Wiesenbach, a co-
respondentului său de războiu pe frontul occi-
dental:

— Drumuri șoseluite și subterane, conducte
de apă și electricitate străbat munții până la
front. Dealungul munților e liniște, afară de ac-
țiunea artileriei.

Pozițiile alese de Germani domină pe cele
franceze. Atât Francezii, cât și Germanii se
mărginesc la menținerea și întărirea liniilor de
apărare: orice ofensive mai mari par excluse
în această regiune.

LUPTA ÎN PERSIA.

Rotterdam. — O telegramă din Petrograd
afirmă, că Rușii au respins ofensiva unor con-
siderabile forțe inamice în Persia lângă satul
Kuşkel, între Teheran și Hamadan.

MARI TULBURĂRI ÎN GRECIA (?)

București. — Ziarele bucureștene află din
Odessa: Ziarele rusești de aici află din Salonic
că din cauza încălcării teritorului grec de către
trupele centraliste, în special cele bulgare și a
luptelor ce au început (?) să se dea în jurul Sa-
lonicului (!), s'au produs în Grecia mari tur-
burări.

Parte din populație nu părăsește zona neutră
și voește să-și apere pământul cu armele. Pro-
testări s'au ridicat și alte părți ale regatului.

Sunt temeri, că turburările se vor întinde.

GRECIA ȘI ACȚIUNEA ITALIEI ÎN ALBANIA.

Paris. — Agenției Havas i se anunță din
Atena: Ministrul Greciei din Roma a recercat
în mod atabal pe ministrul italian cerându-i id-
muriri asupra extinderii și scopului acțiunii
italiene la Valona. Guvernul italian a făcut mi-
nistrului grec cele mai liniștitoare declarațiuni
în această chestie solicitând totodată conlucra-
rea Greciei la terminarea operațiunii.

După alte versiuni se asigură că între aceste
două guverne s'ar urma tratative.

Redactor responsabil: Constantin Sava.

Nuci.

Am circa 100 măzi metrice nuci de
prima calitate. Trimit dela 50 kg. în sus.

(Nu 2577-8)

TEODOR VULPE.

Orăștie—Szászváros.

MULȚUMITĂ.

Rugăm pe toți cunoscuții și prietenii
neuitatului nostru soț și tată *George*, cari
în scris și graiu viu ne-au mângâiat în du-
rerea noastră să primească mulțămiri
noastre.

Veneția-de-Jos, în 24/XII 1915.

Văd. *Elisaveta Comaniciu*
și fiul.

(Co 2278-1)